

Defensie | onbetaalde trouw: waarom militairen zeven jaar lang gratis werken

Nieuws dinsdag 22 april 2025

In het publieke debat worden militairen vaak profiteurs genoemd, want zij mogen nog steeds op 56 met pensioen. Wat een vertekend beeld is dat!

Onzichtbaar, dat zijn militairen. Zij draven niet op in talkshows, eisen geen media-aandacht en blijven doorgaans ver weg van politieke spelletjes. Maar deze stille toewijding heeft een prijs: een schrijnend gebrek aan erkenning. Vandaag de dag zijn militairen in ons land nog steeds tweederangs- of zelfs derderangsburgers. Ze dragen de zwaarste lasten, lopen de grootste risico's en krijgen daarvoor het minste terug. Alsof dat nog niet genoeg is, blijkt uit studies dat een militair gemiddeld zeven jaar gratis werkt. Hoe kan dat?

Militairen bouwen tijdens hun loopbaan gemiddeld zeven jaar onbetaalde arbeid op omdat talloze overuren en extra prestaties niet worden erkend of vergoed. In tegenstelling tot het misverstand dat militairen van een vervroegd pensioen genieten, is dat niet het geval. Hun pensioenleeftijd lijkt lager omdat ze werken met een systeem van tantièmes. Dit betekent dat bepaalde jaren zwaarder doorwegen in de berekening van het pensioen. Dit is geen gunst, maar een compensatie voor de uitzonderlijke zwaarte, beschikbaarheid en risico's van het militaire beroep. Die erkenning wordt vandaag echter van tafel geveegd zonder duidelijke compensaties.

De harde realiteit achter 'gratis' werk

Wanneer we spreken over 'zeven jaar gratis werken', bedoelen we dat militairen wel degelijk arbeid leveren, maar dat over de volledige duur van hun loopbaan vele gepresteerde uren niet worden erkend. Dit resulteert in een lager pensioen en de misvatting dat de gemiddelde militair minder moet werken dan in de publieke sector. Dat verschil loopt op door een combinatie van:

- een gemiddelde werkweek van 66 uur, slecht betaald volgens een 38-urenweek
- structureel ondergewaardeerde vergoedingen en toelages
- nachtwerk en weekendwerk wordt vaak als een dag-uur gezien
- tijdens weekends tot 19 uur niet betaald in tijd of erkend via tijd
- tijdens een buitenlandse opdracht maar vijf uur erkenning bovenop een normale dagdienst waardoor meer dan 11 uur niet betaald worden op weekdays en tot 19 uur in weekends of op feestdagen
- kandidaten blijven een gehele week 'living-in' en volgen een intensieve opleiding, maar krijgen geen erkenning voor deze talrijke uren.

Dit komt gemiddeld neer op een tijdsduur met een equivalent van zeven jaar fulltime werken, zonder er ooit voor betaald te worden, noch om pensioenopbouw te realiseren. Dit is nog een zeer lichte schatting.

De militair als derderangsburger

Militairen mogen dan een uniform dragen, maar in de ogen van veel beleidsmakers en delen van de samenleving lijken ze onzichtbaar. Waarom?

- Ze hebben geen stakingsrecht, waardoor hun stem zelden gehoord wordt.
- Ze leggen de eed af om te gehoorzamen, zelfs als dat hun gezondheid of leven kost.
- Ze worden vaak niet erkend als volwaardige werknemers, noch als hulpverleners, noch als ambtenaren, noch als burgers met normale rechten.

Militairen vallen buiten elke categorie en juist daardoor glijpen zij tussen de mazen van het systeem.

Onzichtbare helden, zichtbare offers

Wie denkt dat militairen enkel tijdens oorlog relevant zijn, snapt hun werk niet. Denk aan:

- noodhulp bij overstromingen, rampen, crisissen
- internationale vredesmissies in conflictzones
- cyberverdediging van onze vitale infrastructuur
- logistieke steun bij pandemieën en crisissituaties (denk aan COVID)
- beveiliging van luchthavens, havens, gevoelige sites.

En wie staat paraat bij terreurdreiging, evacuaties in oorlogsgebieden of wanneer diplomatie faalt? Juist: onze militairen. Zij zijn de ultieme back-up van onze samenleving. Maar wie is hun back-up?

Tijd voor échte erkenning

De maatschappij kan niet langer volstaan met 'dankbaarheid' en mooie woorden op 11 november. Erkenning betekent meer dan applaus, zij vereist actie. Concreet houdt dit het volgende in.

1. Eerlijke en marktconforme verloning die de risico's weerspiegelt.
2. Fatsoenlijke pensioenregelingen, inclusief opbouw rechten van de talrijke uren weg van huis.
3. Erkenning van militaire dienst als een bijzondere vorm van overheidsdienst, met bijbehorende voordelen voor pensioenopbouw.
4. Psychologische en sociale ondersteuning, ook na de loopbaan.
5. Gratis medische zorgen voor letsels opgelopen tijdens de dienst.
6. En vooral: maatschappelijk respect, structureel ingebed in beleid, media en onderwijs.

Geen vrijheid zonder offers, geen offers zonder waardering

Vrijheid, veiligheid en vrede zijn geen vanzelfsprekende verworvenheden. Elke dag opnieuw staan militairen paraat om die waarden te verdedigen. Vaak ver weg van hun gezin, in barre omstandigheden, zonder de luxe van publieke waardering. Zij verdienen meer dan stilte, meer dan onderwaardering, meer dan een systeem dat hen wegzet als 'kostenpost'. Het personeel van Defensie mag nooit de sluitpost worden in budgetten, zowel extern als intern. Het verdient erkenning, respect en rechtvaardigheid.

Natasja Gaytant

